

Naturskyddsföreningen Timrå

12-02-06

c/o Bengt-Göran Norlin

Radhusgatan 78

860 30 Sörberge

Mark- och miljööverdomstolen
Svea Hovrätt

Box 2290
103 17 Stockholm

Mål nr M 10108-11

Naturskyddsföreningen Timrå bestrider E.ON Vattenkraft Sverige Aktiebolags begäran om ändring av Östersunds Tingsrätt, Mark- och miljödomstolens dom 20111116 i mål nr N3173-09, avseende tillstånd till ombyggnad och effektivisering av Rundbackens kraftverk i Timrå kommun.

Företagets ansökan utgår från uppfattningen att den aktuella natur- och kulturmiljön redan förstörts genom mänskliga ingrepp. Naturskyddsföreningen, liksom för övrigt alla remissinstanser, delar inte den uppfattningen och menar att det i stället rör sig om en natur- och kulturmiljö som varit etablerad i ett hundratal år med en egen flora och fauna med höga värden. De ingrepp i den miljön som förespråkas i ansökan skulle orsaka så stora skador att de inte står i rimlig proportion till den förhållandevis lilla mängd förnyelsebar energi som skulle bli följden av ingreppen

Vi vill också påpeka att i området kommer Timråvind att uppföra 80 vindkraftverk och SCA vind 120-130 verk vilka bedöms ge ca 1500 GWh. Dessa har bygdens befolkning sagt ja till. Mot denna bakgrund är det orimligt att ödelägga ett levande vattendrag för att öka områdets elproduktion med några promille.

Området kring Laxsjöån är för bygden ett viktigt natur- och kulturområde som man vill utveckla. SCA har beslutat att avsätta skogen nedströms födslodammet mellan kanalen och gamla åfåran, samt tillämpa anpassad skötsel i skogen mellan Laxsjön och Födslodammet, bland annat för att värna den gamla tallskogen. Detta höjer naturvärdet i området ytterligare. Man kommer även att skylta kulturlämningar såsom torp, huggarkojor, kolbottnar, tjärdal och fångstgropar. Även sockenföreningen har ett projekt för att göra området tillgängligt med stigar och information om kulturlämningar, t ex flottningsrännor mm samt den verkliga pärlan det 100-åriga kraftverket.

I miljöbalkens grundläggande skyddsregel för vattnet föreskrivs att vattenverksamhet får bedrivas endast om dess fördelar från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av den. Som framgår av samrådshandlingarna och handläggningen i Mark- och miljödomstolen har företagets presenterat mycket varierande sifferuppgifter (även rena felräkningar) om kostnaderna för projektet. Kvaliteten på företagets siffermaterial är enligt Naturskyddsföreningens uppfattning så låg att domstolen svårligen kan fästa något avseende vid det. Det är uppenbart att siffrorna i den beräkning som bifogats till överklagan friserats för att kunna visa på lönsamhet.

Som exempel kan nämnas att i överklagan anges produktionsökningen för hela projektet till 6,9 GWh, men vid förhandlingen i miljödomstolen angavs 6,4 GWh. Här har man i den ekonomiska kalkylen tagit

bort kostnaden för ny turbin och hänvisat till nollalternativet. Självklart ska man då också minska produktionsökningen med vad enbart nollalternativet (byte av turbin och järntub) skulle ge. Enligt E.ON har den nya turbinen betydligt högre verkningsgrad, men även en "glattare" tub påverkar. Denna uppgift har vi under hela handläggningen efterfrågat men inte fått något svar på. Om man skulle anta 20-25 procent så skulle produktionsökningen enbart för åtgärden att leda vattnet i en tub stanna vid cirka 5 GWh.

Kostnaden uppges i 2008 års prisnivå och bör räknas upp. Elpriset på Nordpool Spot har legat på cirka 40 öre de senaste åren, inte 50 öre, och elcertifikatpriset är marknadsavhängigt och har snarare legat på 20 öre och inte 25 öre som klaganden påstår. Vi vill påpeka att det är klaganden som ska visa att det man påstår äger riktighet..

I sammanhanget bör understrykas att Mark- och miljödomstolen gjort sina beräkningar med stöd av företagets siffror.

De beskrivna svårigheterna att göra exakta beräkningar hänger samman med att företaget inte presenterat ett utvecklat nollalternativ, som man enligt lagstiftningen är skyldig till, och ansökan borde enbart av den anledningen avslås.

Sammanfattningsvis hävdar vi från Naturskyddsföreningen att E.ON i sin ansökan med tillhörande konsekvensbeskrivning inte visat att projektets fördelar från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av det.

Enligt EU:s vattendirektiv får ingen försämring av den ekologiska mångfalden förekomma i ett vattendrag oavsett om det är ett kraftigt modifierat vatten eller inte. Ett medgivande utan bestämmelser som stipulerar en minimitappning och nyetablering av fiskvandringvägar som säkerställer att den ekologiska statusen eller potentialen, egalit vilken klassning vattnet har eller får, skulle strida mot EU:s lagstiftning.

Företaget föredrar att kalla sin ansökan för "ombyggnad och effektivisering". Naturskyddsföreningen menar att det vore rimligare att beteckna den som "utbyggnad och effektivisering" eftersom man avser att flytta hela det nuvarande vattenflödet från Laxsjöån till en 4,6 km lång, nedgrävd tillloppstub. Vidare planeras ett nytt intag cirka 100 meter öster om det befintliga utskovet och delvis kommer nya vägar att anläggas och kanalen att fyllas igen. Gällande dom ger visserligen företaget rätt att utnyttja Laxsjöåns vatten i kraftstationen, men frågan om att överföra åns vatten till en tillloppstub på sträckan från Laxsjön till Födslodammet har inte prövats i domen.

Klagandens hänvisning till Miljööverdomstolens dom gällande Edenforsens kraftverk är felaktig. Det målet handlade inte om effektiviseringar utan om dammsäkerhetshöjande åtgärder och en samhällsekonomisk analys som klagande gör i innevarande fall förekommer inte.

Överklagan får lite av löjets skimmer över sig när man beskriver hur projektet påverkar miljömålen. Trots att man nu tillstått att det finns ett kontinuerligt flöde i ån genom läckage motsvarande föreslagen minimitappning framhåller man med det befängda påståendet att projektet skulle förbättra förhållandet i ån! Företaget försöker dessutom ge sken av att den lilla vattenmängd man avser att släppa från Födslodammet ut i gamla åfåran skulle resultera i att djur- och växtliv skulle återetableras där, och att detta skulle kompensera att Laxsjöån torrläggs och att hela dess växt- och djurliv utplånas. Påståendet att den gamla åfåran skulle vara torrlagd är dessutom direkt felaktigt. Varje besökare kan med egna ögon se att det förekommer ett kontinuerligt flöde där. Klagande har inte ens försökt att göra en bedömning av hur skadan respektive nyttan i olika delar av ån ska betraktas sammanvägt med avseende på vattendirektivets miljö kvalitetsnormer.

Klagandes argumentering runt elcertifikatens uppkomst och bäring på den samhällsekonomiska beräkningen saknar grund. Förvisso är det ett stöd för att befrämja förnybar energi, men syftet eller avsikten har aldrig varit att med hjälp av ekonomiska faktorer kringgå miljöbalkens skyddsåtgärder.

Klagande blandar sedan ihop begreppen "naturtillstånd" med otäta dammar. Naturtillståndet är naturligtvis inte samma sak som en torrlagd åfåra, med eller utan vatten från otäta dammar.

Klaganden gör en uppenbar vantolkning av Fiskeriverkets rapport. Det står ingenstans i rapporten att man anser att E.ONs förslag till minimitappning 100 l/sek är tillräckligt för att bibehålla en livskraftig fiskfauna. Påstående är helt gripet ur luften. Dessutom ifrågasätter man hur domstolen kommit fram till en minimitappning på 350 l/s. Den uppgiften finns däremot i fiskeriverkets rapport, den instans som väl är bäst skickad att göra den bedömningen.

Naturskyddsföreningens yrkande

Naturskyddsföreningen hänvisar till de yttranden som gjordes inför prövningen i mark- och miljödomstolen. Särskilt vill vi trycka på att då sökande, nu klagande, inte redogjort för hur effektiviseringen skulle påverka nuvarande ekologiska status, inte heller de miljökvalitetsnormer som vattnet ska ha uppnått år 2021. Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) är alltså undermålig.

Naturskyddsföreningen delar Mark- och miljödomstolens uppfattning i domen att oavsett hur man räknar så borde den lilla mängden elkraft kunna produceras på annat sätt med förväntad bättre lönsamhet och med en mindre grad av miljöpåverkan.

Naturskyddsföreningen vill hänvisa till det nu avgjorda målet gällande Ladvattenån, **Mark- och miljööverdomstolen, M568-11**. Mark- och miljööverdomstolen upphävde där underinstansens dom och avvisade ansökan.

Tre viktiga principer är med denna dom klargjorda i överinstans och har därmed prejudicerande verkan. Dessa har en absolut bärighet på E.ONs överklagan:

1. Domstolen tillhör den sfär av myndigheter som **har skyldighet** att se till att vattendirektivet implementeras på rätt sätt.
2. Miljökvalitetsnormerna **ska** uppnås.
3. En MKB **ska** innehålla sådana uppgifter att det kan bedömas hur den sökta verksamheten påverkar vattenförekomstens ekologiska status med hänvisning till vattendirektivets miljökvalitetsnormer. Väl att märka är att underinstansens dom (Ladvattenån) klargjorde att icke-försämringskravet för ekologisk status gäller, något som i innevarande mål inte har berörts av E.ON.

I klagandes MKB inför prövningen i underinstans gjordes inte ens en ansats att uppfylla dessa krav på vad som ska ingå i en MKB. Inte heller i sitt överklagande tar klaganden upp detta, och bortsett från det vi bemött ovan är detta skäl nog att avvisa klagandes yrkande om ändring. Naturskyddsföreningen yrkar alltså att även om mark- och miljööverdomstolen ger klaganden rätt i de delar som klaganden sökt rättelse i, ska ovan nämnda avgörande i mark- och miljööverdomstolen ha till konsekvens att mark- och miljödomstolens avslag ska kvarstå, nu på grund av ovan nämnda otillräckliga MKB.

För Naturskyddsföreningen Timrå

/Bengt-Göran Norlin/

Ordförande